Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

23 април 2015 година*

„Преюдициално запитване — Директива 93/13/ЕИО — Неравноправни клаузи — Застрахователен договор — Член 4, параграф 2 — Преценка на неравноправния характер на договорните клаузи — Изключване на клаузите, свързани с основния предмет на договора — Клауза, с която се гарантира поемането на плащанията на погасителните вноски по договор за жилищен кредит — Пълна неработоспособност на заемателя — Изключване на възможността да се ползва това покритие в случай на призната способност за упражняване на платена или неплатена дейност“

По дело C-96/14

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Tribunal de grande instance de Nîmes (Франция) с акт от 26 февруари 2014 г., постъпил в Съда на 28 февруари 2014 г., в рамките на производство по дело

Jean-Claude Van Hove

срещу

CNP Assurances SA,

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: M. Ilešič, председател на състава, A. Ó Caoimh, C. Toader (докладчик), E. Jarašiūnas и C. G. Fernlund, съдии,

генерален адвокат: N. Jääskinen,

секретар: V. Tourrès, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 9 декември 2014 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за CNP Assurances SA, от P. Woolfson и I. de Seze, адвокати,

— за френското правителство, от S. Menez, D. Colas и S. Ghiandoni, в качеството на представители,

— за Европейската комисия, от M. Owsiany-Hornung и M. van Beek, в качеството на представители,

* Език на производството: френски.

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 4, параграф 2 от Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори (ОВ L 95, стр. 29; Специално издание на български език, глава 15, том 2, стр. 273).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-н Van Hove и CNP Assurances SA (наричано по-нататък „CNP Assurances“) по повод предполагаемо неравноправния характер на договорна клауза в застрахователен договор, която съдържа определение за пълна неработоспособност с оглед поемането от страна на това дружество на плащанията на погасителните вноски по жилищния кредит, поет от г-н Van Hove.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Деветнадесето и двадесето съображение от Директива 93/13 имат следното съдържание:

„като има предвид, че по смисъла на настоящата директива, преценка на неравноправния характер не се извършва въз основа на клаузи, които описват общия предмет на договора, нито пък на съотношението качество/цена на доставените стоки или предоставените услуги; като има предвид, че общият предмет на договора и съотношението качество/цена могат въпреки това да се вземат под внимание при преценка за добросъвестност на други условия; като има предвид, че следователно в застрахователните договори условията, които ясно определят или очертават застрахователния риск и задълженията на застрахователя, не подлежат на преценка, тъй като тези ограничения се отчитат при изчисляване на застрахователната премия, заплащана от потребителя;

като има предвид, че договорите следва да се съставят на ясен, разбираем език, а потребителят да има възможност да проучи всички условия и, при съмнение от негова страна, се приема най-благоприятното за него тълкуване“.

4 Член 1, параграф 1 от посочената директива предвижда:

„Настоящата директива има за цел да сближи законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки относно неравноправните клаузи в договори, сключвани между продавач или доставчик и потребител“.

5 Член 3, параграф 1 от посочената директива гласи:

„В случаите, когато дадена договорна клауза не е индивидуално договорена, се счита за неравноправна, когато въпреки изискването за добросъвестност, тя създава в ущърб на потребителя значителна неравнопоставеност между правата и задълженията, произтичащи от договора“.

6 Член 4 от Директива 93/13 гласи:

„1. Без да се засяга член 7, преценката за неравноправност на дадена клауза се извършва, като се отчита характерът на стоките или услугите, за които е сключен договорът, и се вземат предвид всички обстоятелства, довели до сключването му, към момента на самото сключване, както и всички останали клаузи в договора, или такива, съдържащи се в друг договор, от който той произтича.

2. Преценката за неравноправния характер на клаузите не се свързва нито с основния предмет на договора, нито със съответствието на цената и възнаграждението, от една страна, и по отношение на доставените стоки или предоставените услуги, от друга, при условие че тези клаузи са изразени на ясен и разбираем език“.

7 Съгласно член 5 от директивата:

„При договори, в които всички или определени клаузи се предлагат на потребителя в писмен вид, тези условия се съставят на ясен и разбираем език. При наличие на съмнение за смисъла на определена клауза, тя се тълкува в най-благоприятен за потребителя смисъл. […]“.

Френското право

8 Член L. 132-1, седма алинея от Кодекса на потреблението (code de la consommation), който транспонира член 4, параграф 2 от Директива 93/13 във френското право, гласи:

„Преценката за неравноправния характер на клаузите […] не включва нито определянето на основния предмет на договора, нито съответствието на цената или възнаграждението за продадената вещ или предоставените услуги, при условие че тези клаузи са ясни и разбираеми“.

9 Член L. 133-2 от посочения кодекс гласи следното:

„Клаузите на договорите, предлагани от продавач или доставчик на потребителите или лицата, които не са продавачи или доставчици, трябва да бъдат представени и написани ясно и разбираемо.

В случай на съмнение те се тълкуват в смисъл, който е най-благоприятен за потребителя или лицето, което не е продавач или доставчик. […]“.

Спорът по главното производство и преюдициалният въпрос

10 През юли 1998 г. г-н Van Hove сключва с Crédit Immobilier de France Méditerranée два договора за кредит съответно в размер на 340 600 френски франка (FRF) (51 924 EUR) и 106 556 FRF (16 244 EUR), погасявани на месечни вноски в размер на 434,43 EUR до 31 март 2016 г. за единия кредит и в размер на 26,70 EUR до 31 март 2017 г. за другия.

11 При сключването на тези договори за кредит той подписва договор за групова застраховка на CNP Assurances (наричан по-нататък „застрахователният договор“). Първата клауза от този застрахователен договор гарантира поемането на плащанията на погасителните вноски, „дължими от заемателя на другата страна по договора при смърт, при трайна пълна инвалидност, или 75 % от тях при пълна неработоспособност“.

12 Съгласно втората клауза на договора „[з]астрахованият е в състояние на пълна неработоспособност, когато при изтичането на непрекъснат срок от 90 дни (наречен срок на изчакване) той е в невъзможност да продължи да упражнява каквато и да е дейност, платена или не, вследствие на злополука или заболяване“.

13 На 17 февруари 2010 г. на г-н Van Hove е предписан отпуск по болест поради влошаване на здравословното му състояние в резултат на трудова злополука от 13 юни 2000 г. Здравословното му състояние се стабилизира на 17 октомври 2005 г. Частичната трайна неработоспособност, от която е засегнат, е определена на 23 %.

14 На 14 май 2005 г. му е направена операция на фистула, за която е прието, че е възникнала в резултат на трудовата злополука. Като дата на стабилизиране на здравословното му състояние е определена датата 4 ноември 2005 г. и частичната му трайна неработоспособност е определена на 67 %. На 3 август 2007 г. поради засилен световъртеж му е предписан нов отпуск, който е продължен до 22 февруари 2008 г.

15 Считано от 1 януари 2011 г., частичната трайна неработоспособност, от която е засегнат, е определена от социалното осигуряване на 72 %. Поради това му е отпусната месечна рента в размер на 1 057,65 EUR.

16 На 18 юни 2012 г. с цел определяне на дължимото от CNP Assurances покритие определен от тях лекар извършва преглед на г-н Van Hove. Той заключава, че здравословното състояние на г-н Van Hove му позволява да упражнява подходяща професионална дейност на непълно работно време. С писмо от 10 юли 2012 г., CNP Assurances уведомява г-н Van Hove, че считано от 18 юни 2012 г., няма да поема плащанията на дължимите погасителни вноски по неговите кредити. С ново писмо от 29 август 2012 г. дружеството подтвърждава отказа си за възстановяване и уточнява, че макар здравословното му състояние да не е съвместимо с продължаване на предходната му професионална дейност, той разполага с възможност да упражнява подходяща професионална дейност, най-малкото на намалено работно време.

17 На 4 март 2013 г. г-н Van Hove предявява пред запитващата юрисдикция иск срещу CNP Assurances. По-конкретно на основание разпоредбите от Кодекса на потреблението главното му искане е да се обяви, че що се отнася до определението за пълна неработоспособност и условията, при които се осигурява покритието, клаузите на сключения от него договор с CNP Assurances са неравноправни, и ответникът в главното производство да се осъди да поеме плащанията на все още дължимите суми по посочените по-горе два кредита, считано от юни 2012 г.

18 В подкрепа на исканията си г-н Van Hove твърди, от една страна, че клаузата на застрахователния договор, която обуславя поемането на плащанията от застрахователя от пълната невъзможност да се продължи упражняването на каквато и да е дейност, платена или не, е неравноправна, тъй като тя създава значителна неравнопоставеност между страните в ущърб на потребителя. От друга страна, той поддържа, че определението за пълна неработоспособност е формулирано по начин, който не позволява на неосведомения потребител да разбере обхвата му.

19 CNP Assurances по същество моли запитващата юрисдикция да отхвърли искането на г-н Van Hove за поемане на плащанията на погасителните вноски. Всъщност определението за пълна неработоспособност по смисъла на този договор, от една страна, ясно и точно обуславяло поемането на плащанията от условието заинтересованото лице да бъде в състояние на пълна неработоспособност. Дружеството обаче твърди, че от 18 юни 2012 г. г-н Van Hove вече не е в състояние на пълна неработоспособност по смисъла на посочения договор, тъй като определеният от тях лекар е установил, че той е способен да упражнява подходяща професионална дейност, и е определил функционалната му неработоспособност на 20 %. В това

отношение дружеството посочва, че критериите, взети предвид при определянето на този процент, са различни от възприетите от социалното осигуряване. От друга страна, посочената клауза не би могла да бъде неравноправна, защото се отнасяла до самия предмет на договора и не създавала значителна неравнопоставеност в ущърб на застрахования, тъй като последният се е ползвал от поемането на плащанията в продължение на повече от две години.

20 Запитващата юрисдикция подчертава, че разрешаването на спора, с който е сезирана, предполага произнасяне по въпроса дали втората клауза от застрахователния договор съставлява неравноправна клауза.

21 Тази юрисдикция уточнява, че в неотдавнашно решение Cour de cassation (Касационният съд) се е произнесъл, че клауза за покритие на временна пълна неработоспособност, в която е предвидено, че дневното обезщетение се изплаща за времето, през което здравословното състояние на застрахования временно не му позволява да упражнява никаква професионална дейност, и в която се уточнява, че дневното обезщетение му се изплаща до датата, на която може да продължи да упражнява каквато и да е професионална дейност, определя основния предмет на договора и попада в приложното поле на член L 132-1, седма алинея от Кодекса на потреблението. С оглед на това решение Tribunal de grande instance de Nîmes (Окръжен съд Ним) счита, че клаузата, разглеждана във висящото пред него дело, би могла по силата на тази разпоредба да се изключи от приложното поле на понятието „неравноправна клауза“.

22 Освен това, макар, обратно на поддържаното от г-н Van Hove, запитващата юрисдикция да установява, че текстът на тази клауза, според която поемането на плащанията при пълна неработоспособност зависи от условието застрахованият да е в „невъзможност да продължи да упражнява каквато и да е дейност, платена или не, вследствие на злополука или заболяване“, е ясен и точен, тя обаче отбелязва, че не е изключено посочената клауза да попада в понятието „неравноправна клауза“ по смисъла на Директива 93/13.

23 Всъщност същата юрисдикция счита, че клаузата, която определя понятието „пълна неработоспособност“, определя необходимите условия, за да може да се ползва застрахователното покритие. Все пак, съгласно тази клауза не може да се ползва от това покритие застрахован, за когото е установено, че е способен да упражнява каквато и да е дейност, дори да не е платена. Според посочената юрисдикция обаче целта на застраховката като разглежданата в отнесения до нея спор е да се гарантира точното изпълнение на поетите от заемателя задължения в хипотезата, в която здравословното състояние на последния повече не му позволява да упражнява дейност, която да му осигурява необходимите доходи, за да може да изпълнява задълженията си.

24 Доколкото посочената клауза изключва възможността заемателят да се ползва от покритието в случай на пълна неработоспособност, ако се установи, че е способен да упражнява дейност дори когато тя не може да му осигурява никакъв доход, тя лишава застраховката от част от нейния предмет. Следователно според запитващата юрисдикция би могло да се приеме, че втората клауза от застрахователния договор създава значителна неравнопоставеност между правата и задълженията на страните в ущърб на потребителя.

25 При тези обстоятелства Tribunal de première instance de Nîmes решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Трябва ли член 4, параграф 2 от Директива [93/13] да се тълкува в смисъл, че съдържащото се в тази разпоредба понятие за клауза, която се отнася до определянето на основния предмет на договора, обхваща клауза, уговорена в застрахователен договор, с която се гарантира поемането на плащанията на дължимите на заемодателя погасителни вноски при пълна неработоспособност на заемателя и се изключва възможността застрахованият да се ползва от това покритие, ако се установи, че е способен да упражнява неплатена дейност?“.

По преюдициалния въпрос

26 В самото начало следва да се припомни, че от една страна, съгласно постоянната съдебна практика въведената с Директива 93/13 система на защита се основава на идеята, че потребителят е в положение на по-слабата страна спрямо продавача или доставчика от гледна точка както на възможностите си да преговаря, така и на степента си на информираност, като това положение води до приемането от негова страна на условията, установени предварително от продавача или доставчика, без да може да повлияе на съдържанието им (вж. по-специално решение Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, т. 48 и цитираната съдебна практика).

27 От друга страна, с оглед на това положение на по-слаба страна, Директива 93/13 възлага задължение на държавите членки да предвидят механизъм, който да гарантира, че всяка договорна клауза, която не е индивидуално договорена, подлежи на контрол относно евентуалния ѝ неравноправен характер. Ето защо предвид критериите, посочени в член 3, параграф 1 и член 5 от Директива 93/13, националният съд следва да определи дали с оглед на особените обстоятелства в разглеждания случай такава клауза отговаря на изискванията за добросъвестност, равнопоставеност и прозрачност, установени в Директивата (вж. решение Kásler и Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, т. 40 и цитираната съдебна практика).

28 По същия начин, макар запитващата юрисдикция да е единствено компетентна да се произнесе по квалификацията на тази клауза с оглед на особените обстоятелства по разглежданото дело, Съдът е компетентен да изведе от разпоредбите на Директива 93/13, по-специално от член 4, параграф 2 от нея, критериите, които националният съд може или трябва да прилага при преценката на договорна клауза от гледна точка на разпоредбите на Директивата (решение Kásler и Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, т. 45).

29 С въпроса си запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали член 4, параграф 2 от Директива 93/13 трябва да се тълкува в смисъл, че клауза в застрахователен договор, с която се гарантира поемането на плащанията на дължимите на заемодателя погасителни вноски при пълна неработоспособност на заемателя и се изключва възможността застрахованият да се ползва от това покритие, ако се установи, че е способен да упражнява платена или неплатена дейност, попада в изключението, предвидено в тази разпоредба.

30 От член 4, параграф 2 от Директива 93/13 следва, че преценката за неравноправния характер на клаузите не се свързва нито с основния предмет на договора, нито със съответствието на цената и възнаграждението, от една страна, и по отношение на доставените стоки или предоставените услуги, от друга, при условие че тези клаузи са изразени на ясен и разбираем език.

31 Съдът вече се е произнесъл, че доколкото тази разпоредба установява изключение от механизма на контрол по същество във връзка с неравноправните клаузи, предвиден от въведената с Директива 93/13 система за защита на потребителите, тя следва да се тълкува ограничително (решения Kásler и Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, т. 42 и Matei, C-143/13, EU:C:2015:127, т. 49).

32 В този контекст следва да се разгледа поставеният от запитващата юрисдикция въпрос. За да се отговори на този въпрос, следва, от една страна, да се провери дали клауза като разглежданата в главното производство спада към основния предмет на застрахователния договор и от друга страна, дали клаузата е формулирана ясно и разбираемо.

Относно понятието „основен предмет на договора“

33 Договорните клаузи, попадащи в понятието „основен предмет на договора“ по смисъла на член 4, параграф 2 от Директива 93/13, трябва да се разбират като клаузи, определящи основните престации по договора и които сами по себе си го характеризират (вж. в този смисъл решения Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, C-484/08, EU:C:2010:309, т. 34 и Kásler и Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, т. 49). От друга страна, клаузите, които имат акцесорен характер по отношение на клаузите, определящи самата същност на договорното отношение, не попадат в обхвата на понятието „основен предмет на договора“ по смисъла на тази разпоредба (решения Kásler и Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, т. 50 и Matei, C-143/13, EU:C:2015:127, т. 54).

34 Що се отнася до въпроса дали клаузата попада в основния предмет на застрахователния договор, следва да се припомни, от една страна, че съгласно практиката на Съда за застрахователната сделка е характерно, че застрахователят се задължава срещу предварително плащане на премия при настъпване на риска, покрит от застраховката, да предостави на застрахования договорената при сключването на договора престация (решения CPP, C-349/96, EU:C:1999:93, т. 17, Skandia, C-240/99, EU:C:2001:140, т. 37 и Комисия/Гърция, C-13/06, EU:C:2006:765, т. 10).

35 От друга страна, що се отнася до договорната клауза, съдържаща се в застрахователен договор, сключен между продавач или доставчик и потребител, деветнадесето съображение от Директива 93/13 предвижда, че в тези договори условията, които ясно определят или очертават застрахователния риск и задълженията на застрахователя, не подлежат на преценка за неравноправен характер, тъй като тези ограничения се отчитат при изчисляване на застрахователната премия, заплащана от потребителя.

36 В настоящия случай запитващата юрисдикция уточнява, че разглежданата договорна клауза съдържа определение на понятието „пълна нетрудоспособност“ и определя условията, които се изискват, за да може заемателят да ползва гарантирането на плащанията на дължимите от него суми във връзка с кредита му. При тези обстоятелства не е изключено такава клауза да очертава застрахователния риск и задълженията на застрахователя и да определя основната престация по разглеждания застрахователен договор, което обаче следва да се провери от запитващата юрисдикция.

37 В това отношение Съдът е имал възможност да припомни, че проверката на договорната клауза, за да се определи дали тази клауза попада в обхвата на понятието „основен предмет на договора“ по смисъла на член 4, параграф 2 от Директива 93/13, следва да се извърши с оглед на естеството, общата структура и всички разпоредби на договора, както и на правния и фактическия му контекст (вж. в този смисъл решение Kásler и Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, т. 50 и 51).

38 Следователно запитващата юрисдикция трябва с оглед на тези обстоятелства да установи до каква степен клаузата, разглеждана във висящия пред нея спор, установява елемент, който е основен и определящ за съвкупността от договори, към които спада договорът, в който е включена.

39 Ако запитващата юрисдикция установи, че тази клауза е част от основния предмет на тази съвкупност от договори, тя ще трябва да провери и дали посочената клауза е формулирана от продавача или доставчика на ясен и разбираем език (вж. в този смисъл решение Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, C-484/08, EU:C:2010:309, т. 32 и определение Pohotovosť, C-76/10, EU:C:2010:685, т. 72).

Относно понятието „ясно и разбираемо формулиране“

40 Съдът е имал повод да уточни, че изискването за прозрачност на договорните клаузи, предвидено в Директива 93/13, не може да бъде ограничено единствено до разбираемия характер на тези клаузи от формална и граматическа гледна точка. Напротив, доколкото въведената с Директива 93/13 система на защита се основава на идеята, че потребителят е в положението на по-слабата страна в отношенията с продавача или доставчика, по-специално по отношение на степента му на информираност, това изискване за прозрачност трябва да се тълкува разширително (вж. в този смисъл решения Kásler и Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, т. 71 и 72, и Matei, C-143/13, EU:C:2015:127, т. 73).

41 С оглед на спазването на изискването за прозрачност за потребителя е от основно значение не само предварително дадената при сключването на договора информация за условията за поемане на задължение, но и изложението на особеностите на механизма на поемане на дължимите към заемодателя плащания в случай на пълна неработоспособност на заемателя, както и отношението между този механизъм и механизма, предвиден в другите клаузи, така че потребителят да може да предвиди въз основа на ясни и разбираеми критерии произтичащите за него икономически последици. Това е така, доколкото с оглед на тези два вида обстоятелства потребителят ще реши дали да се обвърже с условията, изготвени предварително от продавача или доставчика (вж. по аналогия решения RWE Vertrieb, C-92/11, EU:C:2013:180, т. 44, Kásler и Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, т. 70 и 73 и Matei, C-143/13, EU:C:2015:127, т. 74).

42 В настоящия случай, макар запитващата юрисдикция да счита, че текстът на разглежданата в главното производство клауза е ясен и точен, тя посочва също, че изразът „да продължи да упражнява каквато и да е дейност, платена или не“, съдържащ се в тази клауза, може да се разбира по различен начин. Освен тълкуването, предложено от CNP Assurances, според което този израз позволява и на застрахованите, които не упражняват платена дейност към момента на злополуката или заболяването, да се считат за напълно неработоспособни, не може да се изключи, както това бе посочено в точка 24 от настоящото решение и както отбелязват френското правителство и Европейската комисия в съдебно заседание, посоченият израз да се тълкува и в смисъл, че не позволява на лице, което може да упражнява каквато и да е дейност, да се ползва от поемането на плащанията, които то дължи на своя съдоговорител въз основа на покритието при инвалидност.

43 Подобно на Комисията следва да се отбележи, че в настоящия случай дори клаузата да е съставена граматически правилно, което запитващата юрисдикция следва да прецени, не би могло да се изключи, че потребителят не е разбрал обхвата на тази клауза.

44 Всъщност тази институция посочва, че застрахователният договор е бил сключен, за да защити потребителя от последиците в резултат от неговата невъзможност да посрещне месечните вноски по кредитите си. По този начин той би могъл да очаква, че понятието „дейност, платена или не“, съдържащо се в застрахователния договор и включено в определението за пълна неработоспособност, съответства на професионалната дейност, която поне потенциално може да бъде достатъчно заплатена, за да може да плаща месечните вноски по кредитите си.

45 Както следва от устните състезания в заседанието, съмненията за липса на яснота на разглежданата в главното производство клауза се засилват от изключително широкия и неопределен характер на съдържащия се в нея израз „дейност, платена или не“. Всъщност понятието дейност, както подчертава Комисията, може да включва всякакво човешко действие или дейност, осъществени, за да се постигне конкретна цел.

46 В случая, както посочва френското правителство в писменото си становище, към момента на сключване на разглеждания в главното производство договор потребителят не е осъзнал непременно, че понятието „пълна неработоспособност“ по смисъла на договора не съответства на понятието „частична трайна неработоспособност“ по смисъла на френското социално-осигурително право.

47 Следователно, що се отнася до особеностите на договорна клауза като разглежданата в главното производство, запитващата юрисдикция следва да определи дали с оглед на всички релевантни факти, включително публичността на информацията, предоставена от застрахователя при договарянето на застрахователния договор, и по-общо на съвкупността от договори, средният потребител, относително осведомен и в разумни граници наблюдателен и съобразителен, е могъл не само да установи съществуването на разлика между понятието „пълна неработоспособност“ по смисъла на разглеждания в главното производство договор и понятието „частична трайна неработоспособност“ по смисъла на националното социално-осигурително право, но и да прецени потенциално значимите икономически последици за него от ограничаването на покритието, което е включено в застрахователната полица в съответствие с изискванията, произтичащи от припомнената в точка 41 от настоящото решение съдебна практика.

48 В този контекст може да бъде от значение и обстоятелството, че разглежданият в главното производство договор е сред по-широк кръг от договори и е свързан с договорите за кредит. Всъщност при сключване на свързаните договори не би могло да се изисква от потребителя същата бдителност по отношение на обхвата на покритите от този застрахователен договор рискове, сякаш той е сключил по различен начин посочения договор и договорите за кредит.

49 В случай че запитващата юрисдикция стигне до извода, че клауза като разглежданата в главното производство не попада в изключението, предвидено в член 4, параграф 2 от Директива 93/13, следва да се припомни, че съгласно член 5 от тази директива, ако текстът на договорната клауза не е ясен, тя се тълкува в най-благоприятен за потребителя смисъл.

50 Поради това на поставения въпрос следва да се отговори, че член 4, параграф 2 от Директива 93/13 трябва да се тълкува в смисъл, че клауза в застрахователен договор, с която се гарантира поемането на плащанията на дължимите на заемодателя погасителни вноски при пълна неработоспособност на заемателя, попада в изключението, предвидено в тази разпоредба, само ако запитващата юрисдикция установи, че:

— от една страна, с оглед на естеството, общата структура и разпоредбите на съвкупността от договори, към които спада договорът, в който е включена, както и на правния и фактическия им контекст тази клауза установява основен и определящ тази съвкупност от договори елемент, и

— от друга страна, посочената клауза е формулирана ясно и разбираемо, тоест тя е разбираема за потребителя не само от граматическа гледна точка, но и в договора е изложен прозрачно точният механизъм, предвиден в съответната клауза, както и отношението между този механизъм и механизма, предвиден в другите клаузи, така че потребителят може да предвиди въз основа на ясни и разбираеми критерии произтичащите за него икономически последици.

По съдебните разноски

51 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

Член 4, параграф 2 от Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори трябва да се тълкува в смисъл, че клауза в застрахователен договор, с която се гарантира поемането на плащанията на дължимите на заемодателя погасителни вноски при пълна неработоспособност на заемателя, попада в изключението, предвидено в тази разпоредба, само ако запитващата юрисдикция установи, че:

— **от една страна, с оглед на естеството, общата структура и разпоредбите на съвкупността от договори, към които спада договорът, в който е включена, както и на правния и фактическия им контекст тази клауза установява основен и определящ тази съвкупност от договори елемент, и**

— **от друга страна, посочената клауза е формулирана ясно и разбираемо, тоест тя е разбираема за потребителя не само от граматическа гледна точка, но и в договора е изложен прозрачно точният механизъм, предвиден в съответната клауза, както и отношението между този механизъм и механизма, предвиден в другите клаузи, така че потребителят може да предвиди въз основа на ясни и разбираеми критерии произтичащите за него икономически последици.**

Подписи